

OPPERBEVELHEBBERS UIT DEN WERELDOORLOG.

SIR DOUGLAS HAIG.

Her was eenvoudig geen keus!

In 1914, toen 't op het Westelijk front nog min of meer een *bewegings*-oorlog was, nog niet verstd tot den *loopgraven*-strijd, toen was Sir John French een schitterend aanvoerder der Britsche hulptroepen en heeft hij, steunende op zijn Afrikaansche ervaringen, groote dingen gedaan.

Dat Calais niet door de Duitschers kon worden bereikt, was *zijn* werk. Den strijd om Iperen won *hij*.

Maar toen er de oorlog geheel van karakter veranderd was en de oorlogvoerende partijen in loopgraven tegenover elkander bleven liggen, maandenlang, toen was het of hij de kluts eenigszins kwijt raakte, en waren de theoretische en wetenschappelijk opgeleide Duitsche generaals hem ongetwijfeld de baas.

't Laatste bleek dat bij Loos, waar de aanval met groot élan ondernomen werd door de stormlopende Engelsche troepen, doch waar 't legerbeleid beslist *fáá*lde, toen 't er op aankwam het eerste succes nu ook *dóór* te zetten, ten gevolge waarvan de gansche onderneming *tóch* nog een groot fiasco werd.

Toén vroeg sir John French, om als opperbevelhebber vervangen te worden.

En had hij 't uit zichzelf niet gevraagd, dan zou hij ongetwijfeld een wenk gekregen hebben, dien hij niet kon misverstaan . . . er zijn maar weinig generaals, gelijk Hindenburg, Mackensen en Joffre, wier reputatie in dezen oorlog ongerept bleef . . . en vooral *Engelsche* generaals gingen er reeds ettelijke „in ruste” . . .

Toen nu French' opvolger moest worden benoemd, wás er eigenlijk geen keus!

Dappere aanvoeders genoeg . . . maar *te* jong in leeftijd of met *te* weinig praktijk, om aan 't hoofd van Engeland's vastelands-miljoenenleger gesteld te worden.

't Was eigenlijk zoo: sir Douglas Haig werd tot opperbevelhebber benoemd, omdat hij 1e. de eenige was, die met fatsoen in aanmerking komen kon en 2e. wíl er geen bepaalde feiten waren, die *tegen* hem, en wél sommige, die *voor* hem pleitten.

Of er ook in zijn instructie een bepaling staat, waarin hem wordt bevolen, bij verschil van meening zich te schikken naar 't oordeel van den Franschen generalissimus, Joffre . . . *hij* zal 't niet verklappen en *wij* zullen 't niet weten, — en *tóch* zou 't wáár kunnen zijn . . .

Sir Douglas Haig zal niet kunnen zeggen, dat het hem niet meegeloopen is!

Eerst in 't jaar 1885 kwam hij n.l. in dienst.

Héél gewoon als tweede-luitenant in een huzaren-regiment.

En toen scheelde 't maar 'n háár, of hij was, zoogenaamd wegens „kleuren-blindheid” voor den dienst in 't leger afgekeurd, maar de hertog van Cambridge, de toenmalige opperbevelhebber, die zich voor den jongen man interesseerde, onderzocht hem persoonlijk en beval, dat hij zou toegelaten worden.

Sinds dit begin is 't hem altijd meegeloopen in de wereld.

Hij had voorspoed in den dienst en genoot de gunst der menschen.

Dit laatste had hij behalve aan bepaald beminnelijke persoonlijke eigenschappen, mee te danken aan zijn huwelijk.

Zijn vrouw was the Hon. Dorothy Vivian, eeredame van koningin Alexandra, en ieder weet, dat, hoe democratisch Engeland ook worde geregeerd, vooral ook wat Leger en Vloot betreft hof-invloeden vaak van veel beteekenis zijn.

Hij zou echter nimmer tot zulke hooge rangen opgeklimmen zijn, indien niet werkelijk zijn prestaties daar aanleiding toe gaven.

In elken kolonialen oorlog, dien Engeland de laatste kwarteeuw voerde, heeft hij meegevochten.

Hij deed dienst in 't laatste der vorige eeuw bij de Nijl-expeditie onder Kitchener en was tegenwoordig bij de slagen van Atbara en Khartoem.

In den Boeren-oorlog was hij sir John French' rechterhand. Als chef van diens staf deed hij dienst in de kleine, maar veelbeteekenende gevechten rondom Colesberg, waar hij tegen een grootere Boeren-macht niet slechts stand hield, maar ook veld won en zoo den grooten opmarsch van generaal Roberts en de gevangenneming van Cronjé voorbereidde.

Na den Boerenoorlog ging het snel bergopwaarts met zijn promotie.

Eerst was hij korten tijd werkzaam aan het Departement van Oorlog, daarna was hij een paar jaren chef van den generalen staf in Indië en kreeg in 1911, nog geen 50 jaar oud, een der hoogste en meest begeerde commando-posten in Engeland zelf.

Toen brak de wereldoorlog uit.

Haig volgde French naar 't vasteland en was er weer zijn rechterhand. Den ganschen strijd, al deze maanden, heeft hij meegemaakt.

Hij dekte mee, in Augustus '14, den aftocht der weinige Engelsche troepen, die bij Bergen hadden getracht den Duitschen opmarsch tegen te houden. Bij de Aisne in September '14 was zijn beleid — verklaarde French — zoo stout en beslissend, dat hij stellingen nam, waaraan French het uitsluitend toeschrijft, dat hij met het Engelsche leger drie weken lang op den Noordelijken oever dezer rivier stand houden kon.

French kon al deze maanden geen woorden genoeg vinden, om Haig te prijzen voor zijn militaire verrichtingen.

In den eersten slag bij Iperen hield Haig stand „met wonderbaarlijke vasthoudendheid en ontembaren moed.” En verder heet het dan in French' officieel rapport: „Ik kan geen woorden genoeg vinden, om mijn bewondering uit te drukken voor de onberekenbare diensten, welke hij mij bewezen heeft.”

Nog weer later heet het: „De energie en de kracht, waarmee Haig het bevel voert, toonen, dat hij een zeer begaafd en krachtig leider is.”

Natuurlijk zijn er menschen — en niet eens de eersten de besten — die zeggen, dat Haig nu eenmaal altijd French' militair troetelkind is geweest . . .

Maar wát kon de Engelsche regeering anders doen, dan Haig, die wat rang betreft er voor in aanmerking kwam en die de gunstigste getuigenissen had, tot opperbevelhebber benoemen, toen French ging?

Tóch zijn er, die de schouders ophalen . . .

Die Haig een schitterend onder-aanvoerder noemen, maar het *opper*bevel in zijn handen niet veilig achten.

Tijd en historie zullen 't leeren . . .!

P. Br.

